

Os signos de puntuación

A coma [,]

A coma indica unha pausa breve, dentro dunha oración.

Úsase a coma

1. Para separar os elementos dunha enumeración (agás os que van unidos por conxuncións: e, ou...)

O barco trouxo hoxe fanecas, xurelos, sardiñas, douradas e robalizas.
2. Para introducir aclaracións ou incisos nunha oración.

Xoán, o irmán de Cristina, volveu onte da súa viaxe.
3. Cando invertemos a orde lóxica nunha oración.

Aos trece anos, meu avó marchou para a Arxentina.
4. Para indicar que nunha oración se omitiu ou suprimiu un verbo.

Eu teño vinte e dous anos; Mónica, dezanove.
5. Para separar do resto da oración o nome da persoa á que nos diriximos (vocativo).

Pénsao ben, Carme, que é unha decisión moi difícil.
6. Para separar lugar de data (nas cabeceiras das cartas) ou números enteiros de decimais.

A Coruña, 28 de decembro de 2005
Custa 3,25 euros.
7. En ocasións, para marcar unha pausa antes (e, ás veces, despois) dalgunhas conxuncións como *pero, mais, non obstante, aínda así, polo tanto, daquela, porque, aínda que...*

Xa aforrei doce euros, aínda así, non teño suficiente para mercar ese DVD.

Nunca se usa coma

Separando suxeito e predicado

Incorrecto: **Os alumnos, fan o exame.*

Correcto: *Os alumnos fan o exame.*

Actividades

1. Sinala, co número correspondente, a regra de uso da coma que se aplica nestas oracións.

<u>Oración</u>	<u>Regra</u>
Dixen que calásedes, rapaces.	.....
Toda a miña familia, incluído meu pai, estaba de acordo.	.....
Podes levar a miña cámara de fotos, mais ten moito coidado.	.....
Eu quero ir a Lisboa; eles, a Barcelona.	.....
Máis tarde, vou buscar o teu amigo.	.....
Malpica de Bergantiños, 25 de outubro do 2005.	.....
Votaron a favor Dinamarca, Holanda, Bélxica e Alemaña.	.....

2. Pon as comas que faltan nestas oracións e indica, co número axeitado, a regra que aplicaches.

<u>Oración</u>	<u>Regra</u>
Fun ao médico á farmacia ao mercado e ao banco.	.....
Xusto ás seis apareceu Xoán pola porta.	.....
Ramón estuda no seu cuarto e Ana no salón.	.....
Aquela carteira a que me mercaras ti moito me durou.	.....
Comprei esa caixa de lapis moi barata: só custou 120 euros.	.....
Oe Afonso podes axudarme con isto?	.....
Ela come moito pero non engorda.	.....

3. Completa estes enunciados coas enumeracións que correspondan. Coida o uso da coma.

- Para a tortilla de patacas necesito: .....
- Os meses do inverno son: .....
- Estas son as comidas do día: .....
- Os cinco continentes son: .....

4. Escribe estas oracións poñendo en primeiro lugar a parte destacada. Aplica a regra de uso da coma que conveña.

- Eu xogo ás cartas co avó **ás veces**. .....
- Poderemos ir ao cine **se volves cedo**. .....
- Vou regalarlle este reloxo **a Carlos**. .....
- Teu irmán chegou **onte**. .....

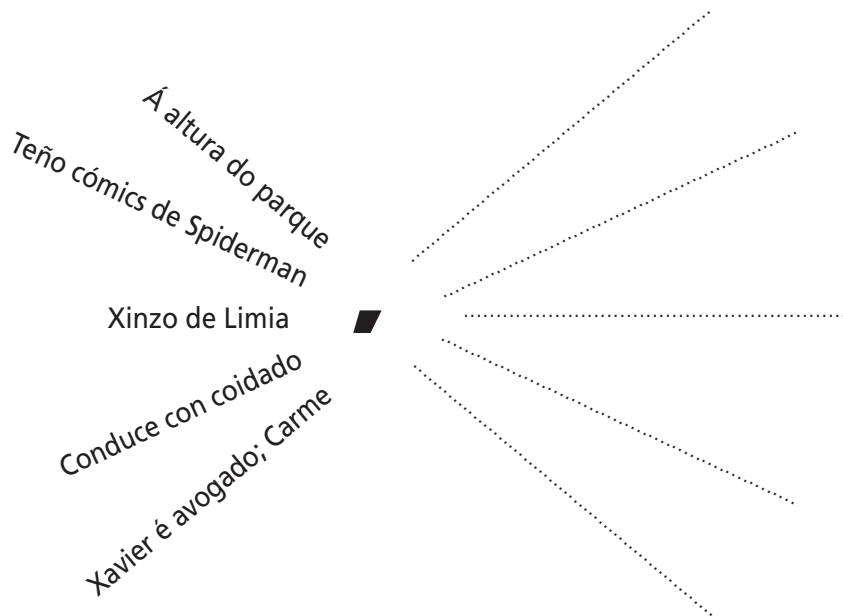

5. Tendo en conta o estudado sobre o uso da coma, introduce correctamente estes incisos ou aclaracións nas oracións que che propoñemos despois.

mércores	a obra mestra de Rosalía de Castro
a Cidade Eterna	a miña noiva
que pertenceu a John Lennon	o veciño do segundo

- A Marta gústalle moito o teatro.
.....
- Follas novas foi publicada en 1880.
.....
- O vindeiro día 12 inaugúrase o novo supermercado.
.....
- Xoán vai todos os días ao ximnasio.
.....
- Esa guitarra debe valer agora unha fortuna.
.....
- Roma é unha das capitais europeas máis fermosas.
.....

6. Escribe continuacións para estas oracións. Ten en conta que debes inventar a partir dunha coma.

Actividades

Os signos de puntuación

7. Pon as comas que faltan neste texto. En total son doce.

Despois de escoitar as últimas noticias do día como facía decote Ramón Rama o Seisedos foise deitar. Ás atoutiñadas acendeu a morriñenta luz da lámpada da mesiña de noite para non molestar a Mercedes a súa muller que xa durmía. Estaba a punto de dar a media noite. Espiuse preguiceiramente e pendurou a camisa a gravata e mais o traxe nunha cadeira que tiña alí adrede para iso. Os calcetíns deixounos nos zapatos. Pousou o paquete de tabaco e mais o acendedor na mesiña de noite. Finalmente vestiu o pixama e meteuse na cama. Axustou nas orellas os auriculares dun reloxo despertador para escoitar o programa deportivo da noite e inexplicablemente sentiu receo dos números vermellos que o vixiaban con olladas de lume. Desacougado sacou os auriculares e apagou a radio. Axiña prendeu nel un sono quedo nervioso fuxidío.

Pepe Carballude, *Romaxe de desventuras*

8. Comenta a diferenza de significado entre estas oracións. Explica tamén o diferente uso da coma que se fai en cada caso.

- Xoán vén acá. / Xoán, ven acá.

.....
.....

- Mónica, chamoute Luís. / Mónica chamoute, Luís.

.....
.....

- Se me chamas mañá, dígocho. / Se me chamas, mañá dígocho.

.....
.....

- Apuremos ou non colleremos o autobús. / Apuremos ou non, colleremos o autobús.

.....
.....

9. Escribe as oracións que presentamos deseguido poñéndolles unha coma, de xeito que modifiquen o seu sentido.

Non quero máis.

.....

Por fin chegou Antón.

.....

Ana María e Inés irán no teu coche.

.....

Alí había moitos homes mozos tamén.

.....

O punto e coma [;]

O punto e coma indica unha pausa de duración media, maior ca a da coma e menor ca a do punto.

Úsase o punto e coma

1. Para separar elementos dunha enumeración cando dentro deles xa hai algunha coma.

Esta é a aliñación: de porteira Xoana; na defensa Clara, Lucía, Neves e Iria; na media Paula, Ana, Marta e Inés; na dianteira Carme e Tareixa.

2. Para separar proposicións xustapostas, especialmente cando nestas se usou a coma.

O neno, eufórico, saltou e berrou; o seu equipo acababa de marcar un gol.

3. Diante de conxuncións como: *non obstante, mais, pero, en cambio, así que, polo tanto, daquela...*, especialmente en oracións longas.

Os xogadores preparáronse intensamente durante todo o mes; non obstante, os resultados non foron os que o adestrador agardaba.

Os puntos suspensivos [...]

Os puntos suspensivos serven para indicar que unha oración queda interrompida ou en suspenso.

Úsanse os puntos suspensivos

1. Para interromper unha oración expresando temor, dúbida, reticencia, intriga, emoción...

Non sei... Non sei... Xa veremos.

2. Para indicar que unha enumeración está incompleta ou queda aberta.

Os principais escritores galegos firmaron ese manifesto: Manuel Rivas, Suso de Toro, Xosé Carlos Caneiro...

3. Para indicar que se evita unha palabra malsoante.

Non te quero ver diante. Vai á m...!

4. Para sinalar a eliminación de parte dun texto que se cita, normalmente entre parénteses.

Que din os rumorosos (...) ao raio transparente do prácido luar?

Despois dos puntos suspensivos...

Pódese escribir calquera outro signo de puntuación agás o punto.

Cando decidas a marca, o modelo, a cor..., acompañote a buscar coche.

Os dous puntos [:]

Os dous puntos indican unha pausa semellante á do punto.

Úsanse os dous puntos

1. Para introducir ou citar textualmente as palabras de alguén (estilo indirecto).

Entón el dixo: «Voume, que é tarde».

2. Para dar comezo a unha enumeración.

As provincias galegas son: A Coruña, Lugo, Ourense e Pontevedra.

3. No encabezamento ou saúdo das cartas.

Querida amiga:

4. Para introducir a causa, consecuencia ou conclusión do que se acaba de dicir.

Medroume moito o pelo: teño que ir cortalo.

O punto [.]

O punto indica unha pausa na lectura. Existen tres tipos de punto: o punto e seguido, punto e á parte e punto final.

Úsase o punto e seguido

- Para separar oracións dentro dun mesmo parágrafo.

Úsase o punto e á parte

- Para pechar un parágrafo, cando o texto continúa noutra liña.

Úsase o punto final

- Para concluír un texto.

O Arsenal de Londres acaba de fichar o dianteiro galego Xurxo Bouza. Este xogador foi, na última tempada, un dos máximos goleadores das ligas europeas.

Segundo o seu novo adestrador, todos confían en que o club londiniense acade grandes éxitos coa contribución da nova fichaxe.

punto e á parte

punto e seguido

punto final

Actividades

Os signos de puntuación

10. Sinala, co número correspondente, a regra de uso do punto e coma que se aplica nestas oracións.

A tenda, deberías de sabelo, pecha ás oito en punto; terás que volver mañá.	....
No encontro destacaron tres xogadores: Xosé, que defendeu moi ben; Carlos, que marcou dous goles; e Lourenzo, que parou un penalti.	....
Eu xa che dixera que, se suspendías, irías a clases particulares; polo tanto, agora non protestes.	....

11. Escribe estes enunciados intercalando entre eles as conxuncións que che damos deseguido. Coida o uso do punto e coma e da coma.

daquela - en cambio - non obstante - polo tanto

- A miña irmá sempre é puntual - hoxe chegou tarde.
.....
- Quero que a festa sexa unha sorpresa - non comentedes nada.
.....
- A bicicleta que quero comprar é moi cara - xa podo ir aforrando.
.....
- Eu creo que tedes poucas posibilidades - non perdedes nada por intentalo.
.....

12. Indica, co número axeitado, a regra de uso dos dous puntos que se aplica nestas oracións.

Foi o xeneral romano Xulio César quen dixo: «cheguei, vin e vencín».	....
Ola Xoán: Como che vai todo por Alemaña?	....
Naquela librería había de todo: libros, xornais, cómics...	....
A cama é cómoda: durmirei ben.	....

13. Escribe continuacións para estas oracións. Repara en que debes inventar a partir de dous puntos.

Teño moita fame

Gústanme moitas froitas

Ola Miguel

Entón a profesora berrou

■ ■

.....

.....

.....

.....

14. Sinala, co número conveniente, a regra de uso dos puntos suspensivos que se aplica nestes casos.

O rapaz entrou naquela escura estancia do castelo. Sentiu algo ás súas costas e era... Unha pantasma!

En palabras de Rosalía: «Adiós, ríos; adiós, fontes (...) non sei cando nos veremos».

Ela anoxouse e berroulle a Paulo: «parvo do c...!»

Coñezo varias capitais europeas: Londres, Lisboa, París...

15. Escribe un texto no que introduzas, con sentido, varios exemplos de uso dos puntos suspensivos.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Os signos de interrogación [?] e exclamación [!]

Os signos de interrogación e exclamación empréganse na escrita para marcar a entoación interrogativa ou exclamativa.

Úsase o signo de interrogación [?]

Para marcar onde remata unha pregunta.

Cando volves?

Fostes á festa?

Úsase o signo de exclamación [!]

Para marcar onde remata unha exclamación.

Que sorpresa!

Estou farto!

Usos especiais

1. Para facilitar a lectura e evitar ambigüidades pódese marcar o inicio da pregunta ou da exclamación cos signos [¿] ou [¡], respectivamente.

Eu quedo, ¿ou queres que marche?

¿Eu quedo, ou queres que marche?

2. Se se suceden varias preguntas ou exclamacións, poden separarse por comas; nestes casos só a primeira comeza por maiúscula.

Onde estabamos?, que sitio estraño era aquel?, a onde nos levaran?

Se os consideramos elementos independentes, poden ir sen comas e comezan sempre por maiúscula. Despois do signo de interrogación e do de exclamación nunca pode escribirse punto.

Onde estabamos? Que sitio estraño era aquel? A onde nos levaran?

3. O signo de interrogación entre parénteses pode usarse para indicar dúbida sobre un dato.

Ese escritor emigrou a Cuba en 1912 (?)

4. O signo de exclamación pode ir duplicado cando se desexa reforzar a expresividade da oración: máis sorpresa, máis alegría, máis enfado...

Calade xa!!

18. Completa os globos deste cómic con oracións que leven signos de interrogación ou de exclamación.

19. Copia estas oracións corrixindo os erros que conteñen.

- Ei, Xurxo!. Agarda por min! → .....
- Calade!, Quero durmir! → .....
- A quen elixo? a Xurxo? a Carme? → .....

20. Pon os signos de interrogación e exclamación que faltan neste texto.

Eu non estaba interesada en xogar ao dominó, así que lle preguntei, xa bastante nerviosa:
 —Como podo saír de aquí
 O vello non fixo caso da miña pregunta e, coma se eu aceptase xogar a partida, achegome unha cadeira similar á súa para que me puxese cómoda.
 Evidentemente non sentei e, aproveitando os segundos de pausa que o vello empregou para tomar alento, insistín de novo.
 —Dígame, como podo saír de aquí
 —Ah, esquecíame —exclamou, mirando distraído para o reloxo de parede que penduraba do teito—
 Dispós de cinco minutos... Non. Xa só che quedan catro. Dispós de catro minutos para elixir o obxecto axeitado, contestar a pregunta e, se acertas, poderás marchar. Pero, entremetres, senta aquí e xoga unha partida comigo.
 —Pero, de que demos me está a falar —preguntei fóra de min—. Que obxecto teño que elixir Cal é a pregunta que teño que contestar Como podo saír deste maldito dado se non ten nin portas nin fiestras Contésteme dunha vez, por favor